

В нашия град белият бастун е само един и той е притежание на клуба

"Международният ден на белия бастун не е празник за незрящите от Велики Преслав, а ден за размисъл и равностметка", каза при откриването на срещата в местния клуб сътрудникът на териториалната организация на слепите Радка Герова. Към 30 членове от градската организация се събраха на среща в Деня на белия бастун. Тя започна с поздравления от председателя Енчо Маринов и продължи с тематична беседа и обсъждане на най-често срещаните се проблеми за слепите хора, останали сами на улицата. Бяха направени и демонстрации с единствения бял бастун, предоставен на преславския клуб. "Нито един от слепите хора във Велики Преслав не разполага с оригинален бастун, който е не само помощно средство, а и символ за слепота", отбеляза Радка Герова. Незрящи от съседните градове Върбица и Смядово са си купили от специализираните бастуни, но тези хора са единици, останалите ползват обикновени, защото са по-евтини, стана ясно след обсъждането на въпроса. Точно затова преславската клубна организация планира демонстрации на открито с показно използване на сгъваем бял бастун, който ще бъде донесен от Шумен. Това мероприятие ще се проведе на една от пешеходните пътеки във Велики Преслав, за да може граждани, шофьори и подрастващи да станат свидетели на демонстрациите и да бъдат съпричастни към специфичните потребности на слепите и на хората с ограничено зрение. "Белият бастун е не само средство за ориентиране и мобилност, той е защитен знак на улицата както и сигнал към зрящите", припомни в обръщението си към присъстващите Радка Герова. След беседата и разговорите около предстоящото мероприятие жените от клубната организация подредиха изложба от домашно приготвени сладкиши, кексове и баници, за да покажат умения и да допълнят с кулинарни материали подредения кът в клуба по повод Международния ден на белия бастун.

Росица СТАЙКОВА

Велико Търново

35 години ТСО на ССБ

В битието си една организация изминава като жив организъм пътя от своето раждане през развитието в търсенето на вярната посока, достигайки в житейския си път до зрялост, в която започва не само да обединява, но и да служи на хората. 35 години изминаха от създаването на Териториалната съюзна организацията на слепите във Велико Търново. Малко или много са тези години, какво наистина се случи през този период?

Организираното движение на слепите в България се заражда през далечната 1921 г. с идеята да обедини хората с увредено зрение по местоживееене – там, където има компактни общности от тях. През 1951 г. се създава Съюзът на слепите в България. С подкрепата на държавното ръководство се

откриват производствени предприятия, построяват се общежития и жилищни сгради за работещите и техните семейства. Първоначалните структури на Съюза се формират по местоработата на членуващите в него. Във Великотърновския регион първата структура на Съюза на слепите се заражда в средата на 60-те години на XX век. През 1964 г. започва дейността си производственото предприятие "Успех" в Дряново, към което се изгражда и жилищен комплекс за работещите в него. С разрастването на производството и увеличаването на артикулите предприятието открива филиали в градовете Горна Оряховица и Павликени. Във филиала в Горна Оряховица се създава организация на слепите с председател Гица Карабашева. С времето организацията се разраства и се оформя като Окръжна съюзна организация с председател Маринка Спасова.

В края на 70-те години на XX век, освен по местоработата, започва създаването на поделения на съюзната организация и по местоживеене. През 1979 г. младите ентузиаста Иван Буйнозов, Надка Йорданова, Павлин Дончев и Христо Мицканов, заедно с окръжната председателка Маринка Спасова и нейната сътрудничка Любка Вангелова, започват да издирват незрящи хора от Велико Търново и околните селища. От къща на къща, от село на село и от град на град те откриват и привличат към организацията хора с увредено зрение. В резултат през есента на 1979 г. се създава Първична организация на слепите във Велико Търново. За пръв председател на структурата е назначен Иван Буйнозов, подпомаган в ръководството от Надка Йорданова, Рачо Стоянов, Павлин Дончев и Христо Мицканов. През 1986 г. Иван Буйнозов е освободен от поста председател и мястото му заема Димитър Станев. Заедно с Надка Йорданова солидарно продължават дейността на организацията и грижата за нейните членове. При тяхното управление става традиция посещенията на театрални спектакли и колективното честване на рождените дни на съюзните членове.

С времето, поради транспортни затруднения, членовете от градовете Златарица и Елена преминават към Горнооряховската организация. На проведения през октомври 1989 г. конгрес на Съюза на слепите в България се променят уставът и структурата на сдружението. Обособяват се райони, чиито центрове са градове с концентрирано присъствие на незрящи лица. За Великотърновски, Габровски и Ловешки регион е избран за център на районната съюзна организация на слепите град Дряново.

В началото на 1990 г. за председател на организацията във Велико Търново е избран Христо Мицканов, а за негов заместник Надка Йорданова. Като представители на нашия район Павлин Дончев и Христо Мицканов редовно участваха в конгресите на ССБ. На един от тези конгреси г-н Мицканов беше избран за заместник-председател на Контролния съвет при Централното управление на ССБ, поради което председателското място в териториалната организация беше освободено. Въпреки числеността на организацията ни от над 100 човека, от които 30 от Велико Търново, около 25 в селата на общината и над 45 човека от Дома за възрастни хора с умствена изостаналост в село Пчелище, нямаше желаещ да поеме председателската длъжност.

През април 1993 г. с уговорката за пасивна работа беше избран Илия Рашков. Като финансист той основно водеше административната работа. След изтичането на мандата му през март 1995 г. на годишното отчетно събрание за председател беше избран Венцислав Антонов. Подкрепян от майка си Кера Антонова, изпълняваща длъжността на сътрудник, организацията възстанови дейността си. Възстановиха се позабравените чествания на рождени и имени дни, имаше участия в мероприятията, организирани от РСО Дряново. Поради здравословни причини обаче Венцислав Антонов освободи председателското място.

На отчетно-изборно събрание през юни 2001 г. за председател беше избран Ненчо Обретенов, като в този период организацията наброяваше едва 68 членове. Чрез взаимодействието с Медицинската картотека за инвалидите и Агенцията за социално подпомагане във Велико Търново, специализираната очна ТЕЛК в Плевен, както и с влизането в сила на чл. 52 от ЗИХУ и други подходи организацията рязко повиши числения си състав и в края на 2003 г. вече наброяваше 124 членове. Продължи се традицията да се честват рождени и имени дни. Активизира се спортната дейност чрез участията в регионални и национални състезания на Ненчо Обретенов, Валери Николов, Иван Русинов, Теодора Николова и Димитър Станев. За дейността на нашата организация през изминалите години материали на Аврам Аврамов и Пенчо Василев бяха публикувани в списанията "Зари" и "Звук и светлина". Свои литературни произведения издадоха Аврам Аврамов, Георги Ръцев, Стефанка Славова и Стефка Лилкова. През годините нашата организация е подпомагала с еднократни помощи социално слаби членове, осигурявала е за закупуване помощни технически средства като магнетофони, говорещи

апарати за измерване на кръвно налягане и други тифлоприбори. Осигурявани са говорещи книги на касети, а впоследствие и на компактдискове от библиотеката в Дряново. Оказвано е съдействие на съюзни членове за явяване пред очна ТЕЛК, за осигуряване на лични и социални асистенти на правоимащите. Към настоящия момент в местната структура на Съюза на слепите членуват 108 зрително затруднени лица, от които 70 живеят във Велико Търново, 4 са от Дебелец, 3 са от Килифарево, 10 живеят в селата от общината и 21 са в Дома за възрастни хора с умствена изостаналост в село Пчелище. Средната възраст на членуващите в организацията е 67 години.

През есента на 2014 г. Териториалната съюзна организация във Велико Търново към Съюза на слепите в България навърши 35 години. Юбилейната годишнина съвпадна с Международния ден на белия бастун и стана повод за отбелязване с поредица от спортни и културни мероприятия.

На 3 октомври 2014 г. в Клуба на инвалида в града се проведе индивидуален турнир по табла. На първо място се класира Димитър Станев, второто място зае Александър Маринов, трети стана Ненчо Обретенов. Призьорите получиха грамоти и лична благодарност за доброто представяне в състезанието.

Логично продължение на спортната надпревара стана регионалният турнир по табла, проведен в Клуба на инвалида във Велико Търново на 11 октомври 2014 г. В него взеха участие 15 души от териториалните съюзни организации на хората с нарушено зрение в градовете Велико Търново, Горна Оряховица, Дряново и Габрово. На състезанието присъстваха председателят на РСО Дряново - Минчо Ганев, и Дешка Димитрова - председател на "Зона Янтра" от "Дистрикт 130 – България", обединяваща Лайънс клубовете във Великотърновска и Габровска област. Спонсор на съботния турнир бе габровският Лайънс клуб. В края на турнира по табла Дешка Димитрова награди участниците.

Отборното първо място спечелиха домакините от Велико Търново, второто място беше завоювано от участниците от Габрово, а техни подгласници станаха отборите на Горна Оряховица, които заеха третото място, и на Дряново, които се класираха четвърти. Индивидуалното първо място спечели Тодор Георгиев от Габрово, втора се нареди Теодора Николова от Велико Търново, а трети остана Александър Маринов (също от Велико Търново).

На 15 октомври 2014 г. с празничен концерт Териториалната съюзна организация на слепите във Велико Търново отбеляза 35 години от създаването си. Тържеството се проведе в Пленарната зала на общината и съвпадна с Международния ден на белия бастун. В празника се включиха дамските вокални групи "Росна китка" от Дряново, "Перуника" от Горна Оряховица, вокалният дует за песни на есперанто Димитър Димитров от Полски Тръмбеш и Катя Кряжева от Горна Оряховица, а също и групата за ритмотерапия "Жар" от Габрово. По повод годишнината с грамоти бяха отличени председателят на великотърновската организация Ненчо Обретенов и още девет активни членове, сред които Теодора Николова, Пенчо Василев, Надя Йорданова и Валери Николов. Кметът на община Велико Търново Даниел Панов подари на членовете на организацията едnodневна екскурзия, а регионалното управление на ССБ дари компютърна конфигурация за административните нужди на търновската структура. Всички гостуващи състави получиха подаръци в знак на признателност от страна на великотърновската организация. Присъстващите зрители също получиха почерпка на излизане от залата. След концерта за всички членове на териториалната организация имаше празничен обяд, осигурен с дарение от двата Лайънс клуба – "Велико Търново - Царевец" и "Велико Търново - Арбанаси".

На 17 октомври 2014 година с осигурен от община Велико Търново автобус се проведе екскурзия до Плевен. Посетихме Панорама "Плевенска епопея 1877 г.", Скобелевия парк и центъра на града. Разходката приключи с обяд в колоритна българска гостилница. Завърнахме се в родния град освежени и с приятни впечатления от пътуването.

На 24 октомври 2014 г. в Клуба на инвалида в старопрестолния град се проведе регионален турнир по шахмат за незрящи с участието на представители на териториалните съюзни организации, влизащи в състава на регионалното съюзно поделение. След тричасово оспорвано съревнование отборното класиране е както следва - първо място и купата на победителя получи отборът на ТСО Дряново, второ място зае отборът на ТСО Велико Търново, на призовото трето място се класира отборът на ТСО Габрово. Представителите на ТСО Горна Оряховица заеха четвъртото място. Спонсор на регионалния турнир по шахмат за незрящи бе мъжкият Лайънс клуб във Велико Търново.

Проявите по повод 35-годишния юбилей на ТСО Велико Търново към ССБ бяха следени с интерес и

отразени в медиите с репортажи и интервюта във вестниците "Борба" и "Янтра ДНЕС", "Общинско радио Велико Търново" и регионалните програми на "Дарик радио" и радио "Фокус", а също и в предавания на телевизиите "Евроком – Царевец" и "Видеосат".

Състоялите се събития станаха възможни благодарение на благотворителната подкрепа и даренията на г-н Евгени Стойнов от политическа партия "ГЕРБ", оптика "Цвета" с управител Цветанка Цанкова, охранителна фирма "СОТ 161" с президент Петър Колев, координатора на Лайънс клубовете за зона "Янтра" – г-жа Дешка Димитрова, както и на членовете на Лайънс клуб "Велико Търново - Арбанаси" с президент Веселин Георгиев, дамите от Лайънс клуб "Велико Търново - Царевец" с президент Павлина Владева, господата от Лайънс клуб "Велико Търново" с президент Станислав Василев и габровския Лайънс клуб начело с Доротея Комитска. Благодарни сме на кмета на Велико Търново инж. Даниел Панов, както и на Росица Димитрова и Георги Ковачев от общинската администрация. Ценна подкрепа ни оказва и регионалната организация на слепите в Дряново в лицето на г-н Минчо Ганев. Всички проведени мероприятия и инициативи се реализираха в сътрудничество с Управителния съвет на ТСО на ССБ във Велико Търново в състав: Теодора Николова, Пенчо Василев, Валери Николов и Анна Стоева.

В своята дейност ТСО на ССБ във Велико Търново се ръководи от нуждите и интересите на своите членове. За решаването на заложените в програмата за действие задачи се търсят контакти и сътрудничество с общинското ръководство, държавните институции, неправителствени организации и представители на бизнеса.

Лайънс клуб "Велико Търново – Арбанаси" инвестира в звукови сигнализации на светофарните уредби по кръстовищата. Ежегодно за 15 октомври – Деня на белия бастун, те осигуряват празничен обяд за членовете на организацията, а за 21 ноември – Деня на християнското семейство, също ежегодно ни даряват с пакети, съдържащи хранителни продукти. Съдействие на организацията ни оказват дамският Лайънс клуб "Велико Търново - Царевец" и мъжкият Лайънс клуб "Велико Търново". От 2002 година чрез безсрочен договор между автобусен превозвач ЕТ "Надежда" и ръководството на организацията ни членовете на ТСО Велико Търново пътуват безплатно по автобусни линии на фирмата. От 2011 година нашите членове получават карти за безплатно пътуване в градския транспорт по автобусните линии на превозвача "Алекс ОК". Подкрепа получаваме и от общината във Велико Търново, която ни осигурява ежегодни екскурзии до различни селища в региона, купи и грамоти за спортните състезания, съдействие по въпроси в социалната сфера. Вследствие на направено обръщение до кмета на общината по наша препоръка започна ремонтване на опасни участъци от градската среда, застрашаващи придвижването на незрящите. Освен спортните дейности продължаваме и културно-просветната си работа. По идея и предложение на Пенчо Василев създадохме и продължаваме да допълваме с нови заглавия собствена фонотека с говорещи книги, за която се грижат Ненчо Обретенов и Валери Николов. Документалистът Пенчо Василев запечатва във фотографии и звук събития от живота на организацията, създава и провежда мултимедийни беседи по повод на бележити дати от националния и народен календар. Поддържаме и традицията за отбелязване на рождени и имени дни. Оказваме методическа помощ и си сътрудничим с местната организация на сляпо-глухите. Консултираме наши членове по социални въпроси и помагаме при оформяне и подаване на документи в Агенцията за социално подпомагане и ТЕЛК. Ежегодно отпускаме парични суми за подпомагане на социално слаби и нуждаещи се наши членове.

Призванието и мисията на нашата организация е да бъде в полза на незрящите, да предоставя среда за общуване и социални контакти.

Пенчо ВАСИЛЕВ

Варна

1 октомври - ден на поезията, музиката и хората от златната възраст

В Дома на културата на слепите в град Варна се развиват много и разнообразни дейности, насочени към социалната интеграция на хората с увредено зрение от Варна и региона.

Една от най-активните институции, която се намира в тази сграда, е Центърът за социална рехабилитация и интеграция на хора с увредено зрение, който се управлява от Фондация "Съпричастие" Варна. При капацитет от 40 потребители Центърът се посещава от над 50 незрящи, включени в 11 вида дейности според техните интереси и потребности:

- социални контакти и изяви;
- обучение по народно пеене;
- обучение по народни музикални инструменти;
- обучение по художествено слово;
- двигателна рехабилитация;
- кинезитерапия;
- трудотерапия;
- музикотерапия;
- арттерапия;
- социално-правни консултации;

5 групи по интереси: група "Народно творчество", група "Култура и изкуство", група "Природа и здраве", група "Есперанто", група "Съвременни технологии".

Освен дейностите, които се осъществяват всеки ден по график, всеки месец в Центъра се провеждат инициативи, свързани с актуални дати и юбилейни годишнини на поети, музиканти и други творци с и без увреждания, или участия в градски или регионални мероприятия.

През тази година на 1 октомври - Деня на поезията, музиката и възрастните хора, се проведе тържество с участието на двама бележити гости - известната варненска поетеса Зорка Вълчева и популярния певец и композитор Теди Генов.

Зорка Вълчева е гостувала и друг път на своите незрящи почитатели и те познават нейното творчество. Тя е изключително интересен човек - първата жена офицер във Военноморските сили, написала 5 книги, 2 от които поетични, активен участник в културния живот на Съюза на офицерите от запаса и на град Варна. Тя представи пред потребителите на Центъра за социална рехабилитация и интеграция своята последна книга "В залеза на живота". В отговор групата по художествено слово изпълни няколко нейни стихотворения, а групата по музикотерапия изпълни две песни по стихове и музика на Зорка Вълчева - "Рожден ден" и "Песен за Варна". Сълзи на вълнение и възторг бликнаха от очите на толкова силната и същевременно толкова нежна Зорка Вълчева. Тя подари на участниците в програмата свои стихосбирки, а на Центъра поднесе, специално отпечатана на брайл, своята книга "В залеза на живота".

След това микрофона получи известният варненски певец и композитор Теди Генов. Той изпълни любими български песни и всички присъстващи пяха заедно с него, а след това представи последния си албум "Мое цвете" и изпя няколко песни от него. Теди Генов подари своя компактдиск на Центъра, за да го слушат и да му се радват неговите почитатели.

Гостите получиха много сърдечни благодарности от организаторите на тържеството, тъй като тяхното участие беше напълно безвъзмездно, както и подаръци - издадените музикални албуми на групите от Центъра за социална рехабилитация и интеграция на хора с увредено зрение от град Варна.

Такива дни са истински празници за незрящите хора - празници на поезията, музиката и на хората от златната възраст.

Веселина СТОИЛОВА

15 октомври - Международен ден на белия бастун

С отворени сърца към виждащите хора

Всяка година Денят на белия бастун във Варна се отбелязва по различен начин, но винаги съвместно с

регионалната организация на слепите, специалистите от приемната на Община Варна, Фондация "Съпричастие", Сдружение "Прозорец към света" и спортните клубове "Успех" и "Вихър".

През тази година отбелязването започна още на 12 октомври. С подкрепата на Лайънс клуб "Черно море Академика" Варна и Район "Младост" за втора поредна година се проведе състезание по плуване в басейн "Приморски". Участваха представители на Спортен клуб на слепите "Успех", Обединен спортен клуб на сляпо-глухите "Вихър" и Спортен клуб на младежи с увредено зрение "Атлет" Варна. Състезателите бяха разделени в две категории - младша и старша възраст. Първо място зае Иван Брадов от Спортен клуб "Успех", следван от Бончо Бонев от същия спортен клуб, а на трето място се класира Ваньо Биячев от Спортен клуб "Вихър". Състезанието продължи с приятна разходка в Морската градина и приключи с празничен обяд.

На 12 октомври вечерта от 19 часа в зала "Люмиер" на Националния дворец на културата в София варненските певци и музиканти от народен оркестър "Спектър", женски народен хор "Светлина" и група за градски и популярни песни "Еделвайс" взеха участие в съвместния концерт, организиран от РСО София. Пътуването и пребиваването на участниците в София беше осигурено от Фондация "Съпричастие" Варна. Пред многобройната публика бяха представени най-добрите изпълнители на различни жанрове музика. Това за пореден път показва на обществеността, че в изкуството няма хора с увреждания или без увреждания, а има истински творци.

На 14 октомври по инициатива на териториалните организации на слепите в град Варна се проведе кулинарна изложба от изделия, приготвени от незрящи майстори. Такива изложби провеждахме в миналото по случай 8 март - Международния ден на жената. Тъй като отдавна не е правена подобна изложба, интересът беше много голям както от страна на участниците, така и от страна на публиката, която имаше възможността да опита от всички представени специалитети. Донесените изделия бяха красиво подредени от Анита Димитрова - сътрудник на РСО, и Мая Йорданова - сътрудник на ТСО, и обозначени с номера, за да се проведе оценяването по анонимен начин. Сътрудничките представяха отделните експонати, като описваха на публиката какво представляват и как изглеждат. Тричленно жури в състав - председател Христо Шипанов и членове Мариана Димитрова и Златка Караджова, оценяваше произведенията първо по красота, а след това и на вкус. Първа награда бе присъдена на Тодор Димитров, който беше изработил погача с поставен върху нея човек с бял бастун, а около погачата беше изписал с букви от тесто "Ден на белия бастун". Втора награда получи Лидия Кокончева, а трета - Сийка Димитрова за представени оригинални баници. Победилите участници в изложбата получиха награди - домакински прибори и форми за сладкиши.

На самия ден - 15 октомври, се проведе тържество, на което гостуваха младежи от Международната младежка доброволческа организация "Делфини". Тези млади хора проведоха благотворителна кампания за набиране на средства, като в края на миналата година изработиха над 3000 картички и ги продаваха във веригата магазини "Пикадили" по време на Коледните празници. С набраните средства те закупилиха 200 бели бастуна, които лично подариха на 200 слепи и слабовиждащи хора от Варна в навечерието на Великден. Сега те отново гостуваха на своите незрящи приятели и поднесоха 30 говорещи часовници и 30 говорещи апарати за кръвно налягане. Организаторите на тържеството бяха подредили изложба от съвременни технически помощни средства за слепи, някои от които се представяха в България за пръв път. Най-голям интерес предизвикаха апаратът за разпознаване на цветове, очилата за ориентиране с вибрационен сигнал при наличие на препятствие и устройството за надписване на говорещи етикети. Представени бяха съвременни устройства за четене - електронни лупи, мини увеличителни, биноклярни очила, а също домакински прибори като говореща везна, сигнализатор за ниво на течности, мерителни лъжички, както и някои видове игри за свободното време. Изложбата беше подробно отразена от три варненски телевизии.

Международният ден на белия бастун беше отбелязан и от учениците и учителите от Училището за деца с нарушено зрение "Проф. доктор Иван Шишманов" Варна. На 14 октомври в квартал Аспарухово, където се намира училището, те организираха демонстрации за правилно пресичане с помощта на бял бастун, а на шофьорите, които спряха и осигуриха предимство на пресичащите, те подариха книжка "Език на белия бастун" и сувенир, изработен от незрящите деца. На 15 октомври учениците изнесоха концерт по случай приключването на проект, финансиран от Община Варна и паралелно представиха изложба от сувенири, изработени с морски материали.

През всичките дни специалисти от приемната на Общината гостуваха на различни медии: "Радио

Варна", "Дарик" и "Фокус", телевизия "Черно море" и "7 дни". Отново припомним на обществеността сигнализиациите на белия бастун и начините за придружаване на незрящи хора по улиците и автобусните спирки. Така с всяка година приобщаваме все повече граждани към проблемите на хората с увредено зрение и към възможностите да направим живота им по-безопасен и по-приятен.

Веселина СТОИЛОВА

Незабравима екскурзия до Страната на орлите и Македония

Това лято се включихме във фестивала на хората с увреждания от цялата страна, с участието на представители на балканските народи, в Перник, организатор на който беше г-жа Анита Тараланска. Дали поради отличното представяне на фестивала, или от уважение и приятелски чувства към нас г-жа Тараланска ни покани да участваме в екскурзия до Албания и Македония. На 25 септември 2014 г. ние, тримата - Станчо Добрев, Ганка Параскевова и Цонка Трифонова, тръгнахме от Варна с влака за София. Оттам продължихме до Перник и на гарата в уговореното време дойде автобусът с екскурзиантите, взеха ни и продължихме за Албания. Пътувахме цяла нощ и след 10 часа сутринта пристигнахме в Страната на орлите. Преминахме през местността "Голо бърдо", където има рудници. Там се намира и градът на миньорите Елбасан. След дългото пътуване пристигнахме в курорта Кавая, където се настанихме в хотел "Роклоем", намиращ се на 200-300 метра от Адриатическо море. Посетихме, разбира се, и морето, но само докоснахме водата, тъй като времето не позволяваше да се изкъпем. Морето бе тихо, спокойно и чисто. След почивката от пътуването се събрахме на вечеря в специално подредена зала на открито. Тя бе невероятна и подготвена по български обичай. Организаторът г-жа Тараланска ни поздрави с добре дошли в Албания и ни пожела приятно прекарване. Отправи към нас, варненци, молба да изпълним няколко песни, за да бъде вечерта по приятна. Изпълнихме наши любими песни - "Песен за морето", "Хей, приятели" и "Жива е в мен още песента". След нашето изпълнение се представиха и три дами от Дулово. Продължихме с музика и танци за доброто настроение на всички присъстващи.

На следващия ден след закуска потеглихме за град Дурес, който е с население 243 000 жители - слънчев и с много зеленина. Улиците са гладки като стъкло - без дупки или вдлъбнатини, без улични кучета и котки. Разгледахме центъра и магазините и си взехме сувенири за спомен от посещението ни. Посетихме и най-високата част на забележителна историческа кула, където пихме по кафе и след кратка почивка тръгнахме отново на път към Тирана - столицата на Албания, наброяваща 680 000 жители. В центъра на града се намира невероятен парк, в който се издига статуя на националния герой на Албания Скендербег. Снимахме се пред нея, разходихме се из града, разгледахме албанската опера, разгледахме околностите, забележителностите и магазините и отпътувахме към Кавая, където бяхме отседнали. На вечеря отново се събрахме по приятелски. Варненци открихме вечерта с дуетното изпълнение "Покани ме ти на среща", с което поздравихме организатора и всички приятели. Станчо Добрев изпълни руската песен "Вечер на рейде". Ганка Параскевова и две дами от Силистра изиграха хумористичната сценка "На нивата". Оваците бяха невероятни. Завършихме вечерта с песента "Години минаха", музика, танци и вицове.

На следващия ден отпътувахме от Албания и се отправихме за Македония. Първата ни спирка бе в Охрид. Посетихме, разбира се, и прочутото Охридско езеро. В този ден в Охрид се празнуваше Денят на сърцето. На площада в близост до езерото имаше няколко жени - медицински персонал, които приканваха преминаващите да си измерят кръвното и даваха съвети на хората как да се справят със заболяванията на сърцето и как да бъдат по-здрави. Разгледахме статуите на свети Наум и свети Климент - учениците на светите братя Кирил и Методий. Видяхме и Самуиловата крепост, но за съжаление тя не бе включена в програмата ни за посещение. Преминахме по чаршията на Охрид, осяяна с малки магазинчета и дюкянчета.

Пътешествията ни бяха към своя край. Минахме през Скопие и продължихме към България. Споменът за посетените от нас страни ще бъде неувахащ, най-вече за Албания - малка страна, която аз лично смятах за "дива" и "изостанала", а тя се оказа напълно цивилизована и гостоприемна. Интерсно е, че в страната се води изключително социална и хуманна политика. Отпускат се безлихвени заеми на нуждаещите се от жилища, на ученици и студенти. Шест месеца след

осигуряването на жилището или завършването на обучението получилият заем започва да го връща. Водата е дотация на държавата - безплатна. Цената на електрическата енергията е минимална - не може по никакъв начин да се прави сравнение с това, което ние, българите, плащаме.

За всяка една държава е важно политиката да е социална и да е насочена към нейните граждани в името на тяхното благополучие. Важно е стандартът на живот да е висок за всички, безработицата да е минимална, всеки да има право на труд. Да няма много бедни, просеци и болни хора.

Здравеопазването да е достъпно за всички, както и правото на обучение. Ако искаме страната ни да бъде чиста, слънчева и зелена - това в голяма степен зависи от нас, гражданите.

В екскурзията взеха участие хора от градовете Пловдив, София, Монтана, Силистра, Варна и други. Всички останаха доволни от организацията и отправиха благодарности към г-жа Тараланска.

Ганка ПАРАСКЕВОВА

София

Териториалната организация "Възраждане" при Съюза на слепите и Спортен клуб за интеграция "Пираните" почетоха паметта на цар Самуил и ослепените му войни по повод хиляда години от трагичните събития.

По внушение на Ванга и с помощта на Людмила Живкова, тогава министър на културата, през 1980-81 година на десния бряг на река Струмешница, на 20 км западно от Петрич бе изграден Национален парк-музей "Самуилова крепост". С тържествено възпоменание той е открит на 23 октомври 1982 г.

По повод хиляда години от тези трагични събития през лятото на 2014 г. музейният комплекс е основно обновен. В най-високата част на местността, където добре са запазени останки от крепостната наблюдателна кула, са издигнати четири високи пилонa, обхванати от широк пръстен. Те символизират четирите географски области - Добруджа, Мизия, Тракия и Македония, от които се е състояла тогавашна България. Пръстенът, който ги свързва, символизира единството и вечността на Българската държава. Височината на пилоните е израз на стремежа на българите към духовно и културно извисяване и всякакво човешко благополучие.

Малко по-ниско от мястото на пилоните на подходящо избрана площадка е издигнат величествен бронзов паметник на цар Самуил в цял ръст. Зад скулптурата на царя на висока стена са бронзовите фигури на ослепените Самуилови войни.

Музейният комплекс е много сполучливо оформен в паркова обстановка. Още в началото посетителят, влизайки в тази историческа местност, се запознава с художествено изработено табло, на което е показано родословното дърво на цар Самуил. Така всеки може да научи или да си припомни, че неговият баща е комит Никола. Титлата или званието "Комит" е означавало управител на големи по площ територии от Българската държава.

На 6 октомври 2014 в Националния парк музей "Самуилова крепост" бе извършено тържествено възпоменание с присъствието на президента на Република България, висши духовници и високопоставени държавни и обществени лица.

Музеят е включен в списъка на 100-те национални туристически обекта. Участниците в екскурзията, организирана от ТСО Възраждане при ССБ София и Спортен клуб за интеграция "Пираните", на 11 октомври 2014 г. посетиха и се поклониха пред делото и трагизма на един воювал за утвърждаването на Българската държава цар и неговите войни.

В програмата на двудневната туристическа екскурзия бе предвидено и се осъществи посещение и

запознаване със защитената местност "Рупите", природната забележителност "Кожух" и църквата-паметник "Света Петка Българска".

Защитената местност "Рупите" се разпростира на десния бряг на Средна Струма, на 8 км източно от Петрич. Тя е обявена с цел опазване на единствената заливна гора, в която преобладава дървесният вид бяла топола, по цялото течение на река Струма. Местността е характерна с обстоятелството, че тук гнездят някои видове прелетни водолюбиви птици. Природната забележителност "Кожух" е кратер на изгаснал вулкан. На източния склон на хребета "Кожух" е изграден скулптурен голям християнски кръст. Той е направен по поръчка на Ванга в памет на загиналите в далечното минало от изригналия тогава вулкан.

От магмените скали в местността извира обилни термални води с температура 75 градуса по Целзий. Те са доказано лековити за редица заболявания на опорно-двигателната система, ендокринни, кожни, гинекологични и други.

На 31 май 1992 година по поръчка и финансиране на българската пророчица Ванга започна строителството на храм-паметник "Света Петка Българска". Изографисването на иконостаса и стенописите са дело на изтъкнатия художник Светлин Русев. През октомври 1994 година храмът е тържествено осветен от Неврокопския митрополит Натанаил и група свещеници. От южната страна, близо до храма, е гробът на Ванга. Приживе, в продължение на много години, тя дни наред пребивава в тази местност и твърди, че тук си почива най-добре и това място я зарежда с голяма енергия. Ванга – прочутата българска пророчица от XX век, завеща цялото си движимо и недвижимо имущество на държавата. Основаната от нея Фондация "Ванга" изгражда в Рупите манастирски комплекс. Той включва две камбанарии, изложбена зала, помещение за кръщаване и 12 стаи с легла за нощуване.

Целият комплекс, включващ тези природни и духовни забележителности, е включен в списъка на 100-те национални туристически обекта.

Като се има предвид, че планината Беласица в близкото минало бе строго охраняема гранична зона и в нея нямаха достъп туристи, в програмата на екскурзията бяха включени нощуване, вечеря и закуска в най-голямата и намираща се в отлично състояние хижа "Беласица". Тя се намира на 8 км южно от Петрич на надморска височина от 720 м и е свързана с града чрез добър асфалтиран автомобилен път. Хижата се намира в изключително красива местност, предлагаща възможности за по-кратки или продължителни преходи.

Беласица е характерна с обикновения или наричан още питомен кестен и с изобилието на буйни реки, на които се намират няколко изключително красиви водопада. До всеки един от тях има пешеходни пътеки, маркирани със стандартна туристическа маркировка.

Месец октомври е най-подходящият за излети в Беласица, защото тогава падат плодовете на кестена и туристите могат да си съберат от този много вкусен и полезен плод.

През втория ден част от групата направи пешеходна разходка до красивия и най-достъпен за хора с увредено зрение Яворнишки водопад. По пътя участниците в излета се запознаха с царството на вековните чинари, които тук изобилстват. Местното население нарича този дървесен вид "Явор". Това е повод и причина селището да се нарича Яворница, реката - Яворнишка, а водопадът - Яворнишки. Тъй като туризмът е пътуване с цел опознаване на природни, културни, исторически и духовни забележителности, смятаме, че екскурзията в най-голяма степен и ползотворно изпълни програмата си.

Георги ПЕТРУШЕВ

Турция не като витрина

За едно различно пътуване

Купонът започна още от автобуса, когато придружителката ми установи внезапно, че задграничният ѝ паспорт липсва...

Всъщност самата аз се включих в групата от 14 човека, пътуващи за южната ни съседка, почти в последния момент, тъй като имах известни колебания. Бяхме се разпределили помежду си така, че всеки от незрящите да има придружител, на когото да разчита и когато моята позната панически ми

съобща, че не открива паспорта си, честно казано, леко се паникьосах и аз. Автобусът не можеше да чака, защото това беше обществен превоз, а на всичкото отгоре беше пълен с пътуващи за Истанбул. Отивахме в Измит или поне всички мислехме така, докато се оказа, че се намираме в малкото курортно селище Кефкен, разположено в азиатската част на Турция на брега на Черно море. Всички заминахме по покана на Турския център за рехабилитация на слепите на петдневна почивка от 27 до 31 октомври, която ни струваше само цената за автобусния билет. Организатор на това пътуване беше председателят на РСО София Асен Алтънов, който осъществява много активни контакти и съвместни мероприятия с южните ни съседи.

И така, прословутият паспорт в крайна сметка се намери и след многочасово пътуване се озовахме на автогарата в Истанбул. Мегалополисът ни посрещна със ситен дъждец и улични търговци, предлагащи така популярния турски черен чай и симит – турски геврек със сусам, който, когато е пресен, е невероятно вкусен.

След известно изчакване се качихме на турския автобус, който трябваше да ни отведе до крайната цел на пътуването ни. Тогава осъзнахме какво огромно нещо трябва да се има предвид, когато става дума за Истанбул. Около половин час ни отне само излизането от автогарата, която там е една от многото такива, а около два часа и половина се измъквахме от града през оживения трафик. Пътьом направихме кратка почивка при рехабилитационния център на турските слепи, за да се качи една немалка група от тях и да се присъедини към нашето пътешествие.

В Кефкен пристигнахме около два и половина следобяд и почти веднага установихме, че мястото няма нищо общо с обичайните места за масов туризъм, с които сме свикнали. Неочаквано и непривично за нас тук бе почти всичко – от двуетажните легла в стаите до съдовете в помещението за хранене.

Всъщност базата е общинска и е предназначена за хора с най-ниския социален статус – социално слаби и хора с увреждания. Всяка година те могат да почиват там в продължение на цяла седмица напълно безплатно, като разходите са за сметка на общината. Това е част от социалната политика на турското правителство, което всъщност е една изключително удачна идея. С подобни бази разполага всяка община, което е напълно обяснимо, имайки предвид многобройното население в страната и съответно количеството на хората, живеещи на прага на бедността. Почивната база представлява множество малки къщички, разпръснати на площ от 50 декара сред широколистна гора, непосредствено на брега на Черно море. След първоначалния шок от спартанските условия, за които никак не бяхме подготвени, нашата група възприе петдневния си престой като забавно приключение, още повече че през цялото време имахме компания от около 80 човека турски незрящи, които проявяваха изключително дружелюбие, изразяващо се по всякакъв начин – от приятелски поздрав и малки почерпки до забавни опити да кажат нещо на български.

След като намерихме как да контактуваме помежду си, всички ние приехме почивката си и като интересен начин за набиране на нов жизнен опит и опознаване на Турция такава, каквато е тя за гражданите си, а не за туристите. Хранихме се с ежедневната традиционна турска храна, наслаждавахме се на отлично приготвено турско кафе в единственото кафене, което успяхме да открием в селището, опитахме прословутите турски дюнер и маджун – тънка питка с телешка кайма и подправки.

Още на втория ден пристигна и певецът Мурат, който две седмици по-рано беше взел участие в благотворителния концерт в Националния дворец на културата в София и който пък за нас в заведението, където цялата ни група беше поканена вечерта. Там се учехме от новата ни приятелка Дурсие как да играем кючек, а тя пък се учеше от нас как правилно да произнесе „обичам ви” на български. През свободното си време успяхме да се поразходим из селището и единствено лошото време малко ни възпрепятства да слезем долу на плажа и да погазим в морето.

Разходихме се и из истински турски пазар, намиращ се в съседно градче, предназначен за местните, а не за туристи, където много се впечатлихме от истинските плодове и зеленчуци, което у нас е вече рядкост. Доматите там миришеха на домати, краставиците на краставици, както и всички плодове. Дори от разстояние можеше само по миризмата да се разбере къде се намира сергията с морковите, които ухаеха. Там за пръв път опитах турския симит.

Когато наближи моментът на отпътуването, вече бяхме така привикнали към обстановката, че дори усещахме как всичко това мъничко ще ни липсва.

Последният ден беше предвиден за разходка и шопинг в Истанбул, което успяхме къде повече, къде

по-малко да направим. Факт е обаче, че след завръщането си у дома повечето от нас бяха изгубили гласовете си, понеже явно национална черта на турците е да говорят много високо и за да се чуваме помежду си, ние трябваше да правим същото. Другото, което много силно ни впечатли у комшиите, бе, че това са хора, способни да се задоволяват с минималното и при все това да се чувстват напълно щастливи. Групата от турци, с които прекарахме времето си, беше много шумна и във всеки един момент чувахме някой от тях или малка групичка да пее.

Всъщност още по пътя към дома си дадох сметка, че във всяко пътуване най-важна е компанията, с която заминаваш, защото през всичките 5 дни, които прекарахме на турска земя, купонът не спираше да тече и, честно казано, лично аз не бях се забавлявала толкова от доста време. Всъщност съвкупността от необичайните условия, новите контакти и веселата компания направиха това пътуване за всички нас незабравимо.

Марина ПЕТКОВА

Добрич

Белият бастун - око на незрящите

На 14 октомври в "ХобиСклуб" Добрич се проведе предпразнична среща, посветена на Деня на белия бастун. Този ден е знаков, ден за помощ и протегната приятелска ръка към хората с нарушено зрение и с възрастови проблеми.

Свежа струя беше посещението на децата от трети клас при училище "П. Р. Славейков" с ръководители г-жа Георгиева и г-жа Рангелова. Със своята младост, невинност и внимание към незрящите и възрастните членове на клуба те ни вляха сила и надежда за живот.

В поздравителната програма прозвучаха детските гласчета с топлина, нежност и желание за подкрепа. За потребността от белия бастун и начина на употреба разказа пред децата незрящият Иван Тодоров - председател на "ХобиСклуб" Добрич.

Настроението се пренесе и сред членовете на клуба, като голяма част от тях разказаха спомени за 15 октомври, реализирани срещи, проекти, издадени книги и диплянки, раздадени на граждани на Добрич. С тези мероприятия се цели популяризирането на Деня на белия бастун, както и да се насочат вниманието и грижите на обществото към тази уязвима група от хора.

Срещата завърши с почерпка за децата и останалите присъстващи с бонбони, сладки и кафе.

Иван ТОДОРОВ

Среща с приятели

Най-после осъществихме планираната среща с нашите приятели от ТСО Горна Оряховица. Целта на пътуването бе да обменим опит с тях. В ранното утро на 20 октомври с комфортен микробус, осигурен от Община град Добрич потеглихме за Горна Оряховица. За отличното настроение допринесе и хубавото слънчево време. Със закачки и смях неусетно пристигнахме. Там бяхме посрещнати радушно и бяхме поканени в клуба на организацията. По стар техен обичай ни почерпиха с хляб и горнооряховска луканка. Ние от своя страна им поднесохме добруджанска погача с шарена сол. Председателят на тамошната организация ни приветства с топли думи и ни запозна накратко с тяхната

дейност. Калинка Ковачева от своя страна сподели опита на добруджанци, след което двете организации си разменихме подаръци. Доволни, излязохме да разгледаме града и неговите забележителности. Той е разположен в северното подножие на Арбанашкото бърдо, на границата между Предбалкана и Дунавската равнина. Това е причината за значителните различия в надморската височина. Горна Оряховица е един от най-важните транспортни центрове на България. В непосредствена близост минават два първокласни пътя от Републиканската пътна мрежа, а гарата обслужва две главни железопътни трасета. Тук е едно от петте летища с международен статут в България.

На територията на общината има обекти на културно-историческото наследство, запазени още от античността. Поради ограниченото време не успяхме да посетим всички забележителности, но не пропуснахме възможността да разгледаме Историческия музей. От 1962 година в него се съхранява историческото наследство на Горна Оряховица. В експозицията му са представени над 800 оригинални експоната, фотоси и документи, представящи развитието на града и региона. След като разгледахме с интерес музея, се отправихме към паметника на Георги Измирлиев, поднесохме цветя и изразихме своята почит към видния възрожденец и патриот.

След обогатяващата с впечатления разходка домакините ни поканиха на обяд. Вкусните гозби бяха "подправени" със съпровод на акордеон на добруджанския музикант Станчо Станчев. Към него се включиха и домакините Катя и Димитър в дует, Иван Кожухаров, Маринка Маринова и други. Тържеството продължи до късно след обяд с веселие и танци. Но всяко начало има край – хубавите мигове изминаха неусетно. Разделихме се с обещанието всяка година да подновяваме нашите приятелски срещи.

Калинка КОВАЧЕВА

На рожден ден в Центъра за социална рехабилитация и интеграция

На 15 октомври отпразнувахме 16 години от създаването на Центъра за социална рехабилитация и интеграция в град Добрич. По своя статут това е първото заведение в Област Добрич, предлагащо социални услуги в общността. От 2004 година, с промените в Закона за социалното подпомагане, ЦСРИ е на пряко подчинение към Община град Добрич. Екипът му се състои от социален работник, психолог, социален педагог и двама рехабилитатори. Ползватели на социалните услуги са хора с двигателни, ментални и сензорни увреждания. В зависимост от индивидуалните потребности на всеки потребител се провеждат индивидуални или групови занятия в различни направления.

Голямата зала на ЦСРИ едва побра всички свои ползватели. Присъстващите изразиха с цветя и мили думи уважението и признателността си към екипа на социалното заведение. Някои поздравиха със собствени стихотворения. Атмосферата бе непринудена и дружелюбна. Разговаряхме за различни инициативи, които ще окажат благоприятно въздействие в рехабилитационния процес.

Щастливи сме, че в годините имахме и имаме възможност да разчитаме на компетентната подкрепа на всички работещи в ЦСРИ. Радваме се на техните успехи и им желаем нестихващ ентузиазъм при работата им с хора с увреждания. На добър час, приятели!

Калинка КОВАЧЕВА

Пловдив

Шахматен турнир за незрящи

Месец септември и октомври се оказаха наситени със спортни събития за хората с нарушено зрение от пловдивската регионална организация на Съюза на слепите в България. През месец септември изявиите бяха на секцията по канадска борба към спортен клуб "Изгрев" - в състезанията, организирани в Кърджали и Силистра, нашите участници бяха сред безспорните фаворити. Оказа се, че званието победители отново ще се носи от пловдивчани - този път на бойното поле на шахматната дъска.

На 15 и 16 октомври за пръв път в Пловдив се проведе състезание по шахмат за лица със зрителни увреждания от България и чужбина. Срещата се състоя с любезното домакинство на хотел "Империал", където състезателите бяха настанени, където беше и залата за игра. Участници от шест спортни клуба в страната - от София, Перник, Кюстендил, Монтана, Шумен и Пловдив, както и от Истанбул - Турция премериха сили пред дъските с черни и бели квадрати. Поканени бяха и плевенчани, но за жалост в последния момент се обадиха, че няма да могат да дойдат, което наложи във всеки кръг един от отборите да почива.

За разлика от обикновените шахматни турнири специфични тук са брайловите шахове - дъските и фигурите, даващи възможност на незрящите да определят цвета на фигурите и да ги фиксират на желаното поле. Регламентирано беше отборите да играят по системата "всеки срещу всеки".

На откриването присъстваха представители на Лайънс клуб "Филипополис", осигурили индивидуални награди за победителите, както и журналисти. Председателите на пловдивската регионална организация на слепите Велик Атанасов и на спортен клуб "Изгрев" Андон Кисъев откриха състезанието и в 14,30 часа съдията Димитър Илчев от дружество "Локомотив" даде старт на играта.

На 15 октомври се изиграха първите 4 кръга, а на другия ден останалите три.

Вечерта на 15 октомври в Пловдив пристигна председателят на ССБ Васил Долапчиев, който поздрави участниците в спортната среща с отбелязването на Международния ден на белия бастун, а гостите ни от Турция се оказаха и добри музиканти и също отправиха своя поздрав, но чрез прекрасното си професионално изпълнение на български, турски, руски и съвременни популярни мелодии.

По време на играта имаше и забавни моменти. Доайенът по възраст сред състезателите - 84 годишният пловдивчанин Димитър Пелитов, беше забравил да натиска часовника си. Когато това направи придружителят му, той го нахока, че пипа часовника. Състезателите от Турция бяха донесли часовник, с който се оказва че нито те, нито съдията могат да си служат - проблемът разбира се намери решение.

Закриването на срещата стана на 16 октомври от 13 часа. Безспорен отборен победител стана спортен клуб "Изгрев" - Пловдив, а второто и третото място заеха клуб "Феникс" - Монтана и клуб "Светлина" - Шумен, на които бяха връчени купи от зам.-кмета на община Пловдив Петър Зехтински, отговарящ за социалните дейности, спорта и работата с младежта, бивш "ас" на емблематичния пловдивски отбор "Ботев" и три пъти обявяван за футболист № 1 на Пловдив. Ротационният президент на Лайънс клуб "Филипополис" Анета Попова и Марин Филин - управител на "Дискрит 130 - България" на Лайънс Интернешънъл, поздравиха участниците и организаторите на състезанието и връчиха индивидуални награди за състезателите от първите три отбора, както и на пловдивската РСО за отличната организация на турнира. Между другото, с най-добри индивидуални постижения бяха също пловдивчани - Расим Низам и Димитър Пелитов имаха по 5 победи и едно реми от 6 срещи.

Шахматът е индивидуална игра, но резултатите са още по-добри, когато отборът се представя и действа като екип - това възпитава отговорност и толерантност, което е разковничето на победата.

Георги ГЕНОВ

Долни Дъбник

Заедно с добро самочувствие

15 октомври е една обиковена дата, но за хората с нарушено зрение, а някои и с намален слух тя е особена - Международен ден на белия бастун - символ на слепотата не само в Европа, но и в цял свят. На този ден те изказват не само своята болка, но и желанието си за самостоятелност и човешко достойнство, за по-добър живот и реализация в обществото.

По инициатива на ТСО Долни Дъбник и ТСО Левски с председатели съответно г-жа Вълчинкова и г-н Любенов и г-жа Драганова - председател на организацията на сляпо-глухите в Плевен, бе организирано мило и вълнуващо тържество в залата на Национално читалище "Илия Бешков".

Благодарим от сърце на кметовете на двете общини за това, че и този път извозиха безплатно нашите съюзни членове.

Скъпи наши гости бяха зам.-кметът Ив. Ветов и секретарят на общината Н. Тотев, който прочете един прекрасен поздравителен адрес по случай Международния ден на белия бастун от кмета на общината г-н Станимиров, който по уважителни причини този път отсъстваше от нашата сбирка.

С топли и вълнуващи думи председателят откри тържеството и каза откога води началото си 15 октомври и какво е значението на белия бастун, след което започнаха музикалните изпълнения.

Първа се представи групата от Долни Дъбник с 3 песни - "Калино Радо", "Калинчице", "Мама Георги дума", а на акордеона беше Митко от село Горни Дъбник.

Прекрасно се представиха и от село Садовец с акордеонист Лазар Пеев, както и всички останали индивидуални изпълнители.

Сбъднаха се думите на незабравимия Васил Вълчинков:

*"Не унивайте, приятели мили,
не се срамувайте от недъга свой,
щом до нас стоят добри хора,
които в трудности са наша опора.
На тази хора и днес ние благодарим,
че на празници за другите незнайни –
за нас и тях ще бъдат винаги всезнайни".*

Благодарим Ви добри хора!

Нека винаги във вашите сърца има място и за нас, хората със зрителни увреждания!

Веселина ДАНЧЕВА

Видин

*"Октомврийски слънчев ден.
Пиратски пъб, маси подредени.
В ъгъла белите бастуни в
сноп чакат часовете подарени
И в душата на незрящия се
ражда чувството да бъде малко сноб."*

Така започна тържественото честване на Международния ден на белия бастун - 15 октомври, за което на седми същия месец г-жа Пенка Иванова - председател на ТСО Видин, събра УС, който реши на точната дата съюзните членове да се съберат в заведението "Пиратски пъб" и на собствени разноски до 5 лева да отбележат датата.

Тъй като не се намери спонсор, г-н Петко Рангелов предложи за хората в по-трудно материално положение УС да гласува отпускане до 5 лева на човек от парите, събрани от членски внос. Така хората се увеличиха.

С пристигането си по обяд всеки беше настаняван от г-жа Пенка Иванова и сътрудничката Юлия Илиева на масата, където го чакаше гощавката, а бастуните един след друг се редяха в ъгъла и образуваха сноп. Всички се здрависваха и прегръщаха със своите приятели.

Емоционалният им и духовен свят намери за малко хубав подслон в добре обзаведения ресторант, за което сърдечно благодарим на управителя и персонала. В увлекателния разказ на г-жа Иванова за Деня на белия бастун бе отбелязан и тревожният факт, че шофьорите нямат необходимите познания как правилно да реагират, когато покрай техния автомобил се появи незрящ пешеходец с бял бастун. След отправените поздравии г-н Петко Рангелов бе подготвил по чаша искрящо черно вино за всеки от неговия личен "винпром". Обядът започна. След почерпката разговорите се насочиха към други мероприятия, които въпреки пречките от финансов характер, ще се борим да се осъществят. Денят в оранжево пристъпяше бавно по разпилените листа. Слънцето отиваше към залез, ние се разотидохме по домовете си при хората, които ни обичат.

Петър ПЕТРОВ

ИНТЕРВЮ Живее така, че да мога да помагам на другите

С ИНДЖИ - монах от манастира Шаолин разговаря Димитрина МИХАЙЛОВА

В края на месец септември в София пристигна Инджи, който проведе няколко срещи с незрящи от столицата. Той се запозна с младежи със зрителни увреждания в СКИ "Витоша", посети и Центъра за рехабилитация и социална интеграция за лица със зрителни увреждания в София.

С него се срещнах след заниманието, което се проведе в рехабилитационния център и той беше така любезен да сподели някои свои мисли специално за читателите на списание "Зари".

Инджи е незрящ монах от манастирите Шаолин, който понастоящем живее основно в Германия, където от няколко години шаолински монаси са създали нещо като свой клон или училище за източни бойни изкуства по методите, които в продължение на векове са разработвани и усъвършенствани в тези китайски манастири. Конкретните цели на посещението му в България включват запознаване на незрящите у нас с метода за ориентация в пространството, получил известност като "Ехолокация", както и с някои техники на самозащита, които се използват в източните бойни изкуства и които могат да се практикуват и от хора без зрение.

- Каква е философията на монасите от манастира Шаолин?

- Философията на Шаолин е да помагаме и действваме срещу несправедливостта и тъмнината по света.

- Каква е целта на Вашето посещение в България?

- Дойдох тук, за да видя на кого и с какво може да се помогне. Конкретно за днешния ден бях поканен да дам урок, да покажа приложението на някои техники за самозащита във вашия рехабилитационен център. И това, разбира се, не е случайно, защото навсякъде по света е известно, че манастирите

Шаолин са едни много сериозни школи за изучаване на древните бойни изкуства.

Освен това имам и друга цел, а именно да популяризирам метода за ориентация на незрящия човек, известен като "Ехолокация". Аз самият съм незрящ и като такъв използвам много активно този метод във всекидневието си. А на това съм се научил от моя учител Даниел Киш от асоциацията "World acces for the blind" - Световен достъп на слепите. Всъщност искам да запозная напълно безплатно с приложението на този метод всеки незрящ, който пожелае това. Ехолокацията е метод за ориентация, чрез който всеки сляп човек може, образно казано, да "вижда", да се ориентира за големината, разположението и отстоянията на предметите, които го заобикалят.

Това е начинът, по който аз живея - живея така, че да мога да помагам на другите.

- Сега Вие сте напълно незрящ, но, доколкото знам, загубата на зрението Ви е настъпила, когато вече сте били в зряла възраст. Как се случи това?

- Преди известно време бях отишъл да помагам на хората от една африканска страна. Властите там обаче не проявиха разбиране към моята дейност, поради което бях арестуван и сериозно изтезаван в продължение на повече от една година. Ослепяването ми е в резултат точно на приложените върху мен мъчения. Претърпените изпитания и получената слепота обаче не можах да ме накарат да променя своята лична философия, която може да се изрази с думите - "Посвещавам живота си на това - да действам, да съществувам и да се опитвам да направя света по-добър".

- Това ли е същността на философията като цяло на монасите от Шаолин?

- Не. За съжаление не може да се говори за една философия на монасите от Шаолин, защото от много време вече съществуват две, така да се каже, отделни семейства на шаолинските монаси. През вековете манастирите Шаолин са достигнали положение, при което са имали много богатства и много власт. Това не се е харесало на някои от тогавашните господари в Китай и те са започнали системно да ги разоряват и унищожават. По-късно, когато на власт в страната идват комунистите, манастирите Шаолин са били напълно премахнати. Някои монаси успяват да избягат от Китай и благодарение на това са започнали да създават тези манастири отново, но вече в други страни по света. За разлика от своите китайски предтечи новите манастири се ръководят от възгледа, че на хората трябва да се помага безплатно.

Във връзка със започналия през осемдесетте години на миналия век процес на реформиране на китайския комунизъм партията и държавата решават, че могат да използват манастирите Шаолин за своите цели и в страната започва тяхното възстановяване и повторно изграждане. Новопостроените манастири били изцяло съобразени с вековната китайска традиция, с една само разлика, която се заключава в това, че на обитаващите ги монаси не се разрешава да проповядват своите идеи, да организират и провеждат своите обучения извън стените на тяхната обител. На практика се е получило това, че възстановените манастири служат преди всичко като обекти, туристически атракции, от които държавата печели пари, а всичко останало е някак на втори план. Така че тези две семейства на шаолински монаси не са близки приятели помежду си. Двете семейства взаимно се уважават, но политическите им разбирания са твърде различни. В потвърждение на това мога да Ви кажа, че преди години бях в Малта. Там се срещнах с някои шаолински монаси от възстановените манастири в Китай, които бяха чули за моята работа, и те ми подариха един гердан, ако мога така да го нарека, в знак на уважение и признаване на значимостта на това, което аз правя.

- Да разбирам ли, че Вие сте по убеждения шаолински монах, но не живеете и не работите в някой конкретен манастир?

- Аз съм се обучавал и съм практикувал в манастира Шаолин в продължение на няколко години и имам диплом оттам. Само че, когато дойде време ученикът да напусне манастира, заедно с дипломата той получава и едно изречение - "Училището не е твоето училище, целият свят е твоето училище". Веднъж напуснал шаолинския манастир - ти живееш, ти действаш, ти помагаш на хората и по този начин продължаваш да учиш, и така целият свят става "Нашият манастир".

- Известно е, че обучението по бойни изкуства е само най-горната, най-видимата част от обучението в Шаолин. Кои са онези принципи, които са, така да се каже, "отдолу" и върху които се гради всичко останало?

- Разбирате, че е много трудно цялата философия да се опише само с няколко думи, но нека се опитаме. В основата се поставя възгледът, че всяка трудност може да стане твой приятел. Ние трябва да се научим, ако мога така да се изразя, да сърфираме с вълната. Ние абсорбираме всяка трудност и

така се научаваме как можем да бъдем по-силни. С колкото повече трудности се срещаме във времето, толкова повече израстваме. Благодарение точно на тази философия аз успях да възприема сполетялата ме слепота като едно твърде интересно предизвикателство. И вече по този път открих Даниел Киш и познаването на ехолокацията.

Бих искал да спомена и още едно изречение от манастира - "Този, който иска да направи нещо, намира начин, път към него, а този, който не иска да направи нещо, си намира извинение". И така всеки път, когато решавам, че нещо е невъзможно, си казвам - добре, ти намери извинението, а сега направи така, че да намериш и начина.

Ние, шаолинските монаси, сме научени, че в света всички сме равни и че в света всички сме едно цяло. Аз не бих наранил някого, защото знам, че той е част от мен самия. В манастира сме обучени да защитаваме всяко съществуващо нещо с цената на всичко. Това важи и за живота на животните и точно поради това сме вегани, а освен това и не пушим, не употребяваме алкохол, не употребяваме наркотици. Научили сме, че това, което правим в живота, дава своето ехо във вечността, остава във вечността.

Ние знаем, че това, което мислиш, че си, не е това, което ти наистина си. Не това, което мислиш, а това, което правиш, е нещото, което казва кой си ти всъщност. Това е едно много бързо и много кратко резюме на обучението в Шаолин.

- Вие споменахте, че отскоро се обучавате на ехолокация. Каква е Вашата задача - да учите другите или да я пропагандирате?

- Аз се придържам към философията на Шаолин - всеки има равностойни права. Това, че открих ехолокацията, промени много живота ми

И затова бих искал да помогна и на други хора. Ако някой иска да се научи, аз ще доведе моя учител на мои разноски, за да проведе обучение на желаещите.

КОНКУРС Поетичен конкурс "70 години от рождението на Георги Братанов"

Уважаеми читатели,

Приключи поетичният конкурс "70 години от рождението на Георги Братанов", организиран от редакцията на списание "Зари" с финансовата подкрепа на Съюза на слепите в България. В определения срок в редакцията на списание "Зари" постъпиха творби от 7 автори. На 15 октомври 2014 година жури в състав - Димитрина Михайлова, Марина Петкова и Петър Калинов, отличи трите най-добри авторски произведения.

Първото място безспорно завоюва стихотворението "Предчувствие" на Румяна Каменска-Донкова.

На второ място се класира стихотворението "За поета" на Владислав Кацарски.

Третото място остана за стихотворението "Този град" на Димитър Грудев.

Благодарим на всички участници за старанието!

В този брой публикуваме стихотворението, спечелило първото място в конкурса.

ПРЕДЧУВСТВИЕ

□

Когато дойде денят бленуван
и ме приемеш в Своего царство,
когато стихне гласът развълнуван
на славослов и Божествени арфи,

ще коленича, Отче, пред трона Ти,
за откровение ненаситна,
за всеки стон и сълзите проронени
с безброй въпроси да Те обсипя.

Защо отреди ми за дял слепотата?
Ти ли изрече тази тежка присъда:
едва да намирам пътя си по земята,
а от жажда за полет вечно болна да бъда?

Защо си отиде татко без време
като млад дъб от урагани изтръгнат,
защо бе мама от разум лишена
и бях тъй самотна по пътя си стръмен?

Защо след всяко приятелство искрено
чаша горчива изпивах до дъно?
А любовта ми, в живота единствена,
с толкова мъка защо ме изпълни?

Но може би нищо няма да питам,
просто ще съм безмерно щастлива
предано да Те гледам в очите,
благодатта Ти да ме облива.

Няма да помня по пътя си тръните,
прехласната пред Твоята вяръност.
Всяка несгода ще се превърне
в чиста, възторжена благодарност.

Румяна КАМЕНСКА-ДОНКОВА

ОБЩЕСТВО Делото на слепите и обществените промени

При разговор в тесен кръг или при различни дискусии сме обсъждали същността на нашето социално движение. Последиците от загубата на зрение са ужасяващи. Най-напред човек става зависим и губи свободата си на избор. За него пространството е бездна. Околната среда е пълна с опасности и препятствия. Още по-голяма беда е невъзможността да ползва всякакви източници на информация.

Зрителният контрол доминира във визуалния свят. Оскъдни са професиите, които могат да бъдат упражнявани. Бедността, недоверието и дискриминацията се превръщат в спътник на живота му. Могат да се споменат още многобройни неблагоприятни страни по пътя за оцеляването. Тези, произтичащи от съдбата, препятствия са подтикнали слепите хора да се обединят в защита на техните права. Те са потърсили солидарност от държавата и обществото за решаване на проблемите им. Ако се запитаме какво представлява нашето дело, ще си отговорим, че то е подплатено от обществената грижа и личните усилия за обучение, труд и реализация в живота. В този план са протичали през повече от век индивидуалните и институционалните усилия в страната. През деветнайсети век слепите са живеели при своите близки в забвение. Благодарение на големия просветител и учен - професор Иван Шишманов, се полагат основите на тяхното образование през 1905 г. Неговата знаменателна заслуга се състои не само в основаването на института, но и в установената разпоредба слепите в България да завършват задължително основно образование. Това става две десетилетия преди държавата да приеме закона за основното образование. Чрез чуждестранни брайлови списания, предимно на есперанто, невидждащите ученици са се запознавали с постиженията в напредналите страни. Една друга благородна личност, известният офталмолог академик Константин Пашев, насочва своята дейност към всеобща социална грижа за слепите в България. Той се обръща към държавата и нейните органи за създаването на законодателство за превенция на слепотата, за образованието и професионалната заетост на тези, които вече са загубили зрението си. Бих искал да подчертая силно, че намесата на обществото винаги е провокирана от самите слепи хора, от необходимостта за тяхното утвърждаване и достойно съществуване. Плод на тази активност стават учредяването на организациите на слепите през 20-те години на миналия век, както и на Читалището на слепите. До началото на Втората световна война има приети норми в социалното законодателство за минимални грижи към самотните и бедни слепи и слабовиждащи граждани. Дружество "Покровител" създава и първия Дом-работилница за обучение в кошничарство през 1938 г. В Института за слепи вече е било застъпено професионалното ориентиране - изработка на пантофи, плетачество и музика.

През тези години получават популярност големият композитор Петко Стайнов, братът на Теодор Траянов - поетът Траян Тъмен, младите музиканти Димитър Домусчиев и Васил Коев. Даровити личности са били председателите на дружествата Никола Диклич, Стефан Ненков, Никола Попов, майор Илия Минков, Стоян Орозов, Вълко Ангелов. Ще спомена Никола Димитров и Димитър Несторов, които завършват акордьорство във Франция, финансирани от фонд "Саронов". Цитирайки тези имена, бих искал да изтъкна значението на личните качества, способности и интелект на тези наши заслужили дейци. В този период слепи и слабовиждащи хора изкарват прехраната си с амбулантна търговия, свирене на обществени места и изплитане на стъклария.

Преломен момент в нашето дело са годините след Втората световна война. През 1945 г. се основава Кооперацията на слепите, която доставя стоки на слепите продавачи. Основаният през 1935 г. и ръководен от бележития педагог и музикант Михаил Шекерджиев самодееен хор "Балкан" става професионален през 1948 г. Това са първите стъпки на заетост в преломните години, когато в страната има недоимък и липса на достатъчно средства за издръжка. Обединителният конгрес на всички дружества на слепите хора през 1951 г. начертава основните цели и задачи за бъдещето. Бих искал да спомена отново някои личности, които се борят за тяхното осъществяване. Те са много - от София и провинцията, и не биха могли всички да бъдат посочени. Сред тях са Стефан Ненков, Кирил Костов, Димо Мангъргов, Димитър Домусчиев, Павел Димитров. Разбира се, най-ярката личност сред тях е Петко Стайнов, който получава най-високите звания от Българската държава. Неговата роля има значение за образованието, културата и труда на слепите хора при новите обществени условия.

В онова недалечно време на 50-те и 60-те години у нас се възприема от Съветския съюз моделът за заетост на слепите хора. След национализацията през 1947 г. и отменянето на частната търговия не е имало друг шанс за бързо решаване на проблема. Социалистическото правителството издава редица постановления, които дават на Съюза на слепите възможността да организира свои предприятия за заетост на лицата с нарушено зрение. Безспорни са заслугите на Иван Илиев, Тодор Шошев, Желязко Пеев, Христо Тодоров, Янаки Градев, Коно Горанов, Христо Белобрадов, Георги Даракчиев, Пенко Добрев, Веска Вълчанова, Георги Митев, Минчо Върбанов, Георги Папазов, виждащи икономисти и инженери, както и на други организационни и стопански дейци. Имало е спорове и остри дискусии с държавни и обществени институции и техните представители. И все пак ние сме намирали добър

отклик и хуманно отношение към проблемите ни.

В началото се започва от няколко имота, да няма хартия и мастило, за да се стигне до невероятна по мащабите си икономическа система. Тя се е състояла от осем предприятия и 39 производствени филиала. През 1988 г. основните средства надхвърлят 85 милиона лева, а оборотните средства на предприятията и сметките в банката надминават 130 милиона лева. Ще спомена, че през същата година чистата балансова печалба на организацията е 18 милиона лева. Един тристаен панелен апартамент е струвал около 12 хиляди лева. В системата са работили над 7 хиляди души, от които 3900 са слепи и слабовиждащи. Сега това изглежда като приказка. В този период Съюзът на слепите изгради жилищно-производствени комплекси, построи стотици апартаменти, общежития, салони и помещения за културна дейност. Насърчава спорта и любителското изкуство в цялата страна. Участваше се в национални и международни прояви. Всичко това се финансираше от сметките на организацията. Тя насърчаваше образованието, като предвиди за тази цел помощи, стипендии, технически средства, щатни бройки за заетите интелектуалци извън Съюза на слепите, както и за подготовката на докторантите. След Националното читалище на слепите "Луи Брайл 1928" Съюзът доразви говорещата книга и създаде регионални библиотеки.

Концепцията, върху която се изгради това дело в периода до 1990 година, произтичаше от социалната политика на държавата. Смяташе се, че за хората с увреждания грижата е всецяло нейна и на обществото. Доминираше колективното начало, което до голяма степен уравниваше материалните и духовни потребности на слепите хора. Разбира се, през тези години имаше и алтернативна заетост. Намериха признание сред своите колективи учени, педагози, юристи. Към тях ще добавим и голямата група на масажистите, които започнаха обучение от 1976 година.

През месец ноември се навършиха 25 години от началото на демократичните промени в България.

Каква равносметка бихме могли да направим за загубеното и новото в нашето дело?

1. Очевидно масовата трудова заетост на слепите хора в периода на социализма загуби онова значение, което имаше в миналото. Тогава тя се постигаше благодарение на неквалифицирания ръчен труд, предоставените монополни производства и големите финансови средства, които се влагаха в съюзната икономическа база. Съюзните предприятия в този си вид не можеха да издържат повече на конкуренцията и свободния пазар. При анализ на субективния фактор може да се съжали, че избраните висши ръководители след промените не отговориха адекватно на новата ситуация и на поставените от нея изисквания. Не се прилагаша иновации и гъвкавост, изгубиха се ценни имоти и активи, придобити на законно основание. В някои случаи общественият интерес се оставяше на заден план за сметка на личния.

2. Най-големият работодател у нас за слепите хора - Съюзът, редуцираше постепенно своята социална и материална база. Оставените от миналото огромни финансови средства и активи се трансформираха в работни заплати за поддържане на остатъчния персонал. Той не беше в състояние по-нататък да финансира онези мащабни образователни и културни прояви, характерни за стария период. През 1999 г. се закри и Професионалният хор на слепите.

3. Безработицата сред слепите хора в момента е изключително висока. Смисълът на цялата ни дейност е човекът без зрение да бъде ангажиран да се труди наравно с другите, да има самочувствие и да получи признанието на обществото. Това е празнотата, която бъдещето би трябвало да запълни. Какво спечелихме след промените?

1. Осъзнахме необходимостта да разчитаме повече на себе си. Основаха се многобройни фондации и организации, които имат за цел решаването на нашите проблеми в различни аспекти. Заложи се преди всичко на индивидуалните качества. Многократно се увеличи броят на учащите се във ВУЗ и на специалистите с висша квалификация, които работят в различни отрасли на стопанството, образованието, културата, администрацията и обществения живот.

2. Част от организациите и сдруженията на слепите получиха финансиране от държавния бюджет. Те имат свободата да изразходват самостоятелно както обществените, така и собствените средства, придобити от наеми, дарения и други източници, по решение на ръководните им органи. До 1989 г. ограничените ни участия в чуждестранни спортни прояви и форуми можеха да се осъществяват само след като биваха утвърждавани от висшите партийни и държавни органи. Сега всички имат възможност, след като си осигурят необходимите средства, да пътуват свободно.

3. След приобщаването на България към Европейския съюз голяма част от организациите на слепите

хора изпълняват проекти по европейски програми. Това е един шанс за тях да навлязат по-детайлно в новите технологии, да подобрят своя административен капацитет, образование и култура.

В продължение на половин век съществуваше дискусията относно интеграцията, имаше теза, че специалните предприятия и училища, нашите жилищни комплекси и общежития, както и организациите на слепите са форма на сегрегация. Днес виждаме, че организациите на слепите се размножиха, включително и като НПО. Това е нормално, защото те защитават различни специфични интереси. Добра практика стана обучението на слепи ученици в масовите училища. Никой няма да оспори и днес необходимостта от двете специални училища в София и Варна. Съюзът на слепите разпродаде своите жилища по време на голямата инфлация срещу няколко месечни заплати. Слава Богу, че с тях се сдобиха дългогодишни работници, което беше нещо като социална компенсация. Жалкото е, че сега няма такива жилища, които да се предоставят на младото поколение. Смущаващото е, че една сериозна част от закупените на ниски цени апартаменти се разпродадоха на външни лица. Заедно с това може да се съжали, че сега няма шанс за работа за нискоквалифицираните и без образование слепи хора.

Животът на всеки от нас се разгръща в онова време, което е отредено от съдбата му. В миналото слепите имаха по-голям шанс да работят в района на своето местожителство, да получат жилище, да се радват на по-висок социален стандарт. Днешните обществени условия откриват друг шанс. Нека се надяваме, че с увеличаване на съвкупния обществен продукт в нашата страна, нараснали инвестиции и успешна икономика ще се промени качеството на живот на слепите хора у нас. Първите признаци на този процес можем да открием в днешните възможности свободно да се избира пътят на обучението, включително и в чужбина, да се работи в различни фирми. Многобройни програми предлагат специализации. Имаме примери за успели наши млади хора без зрение в Европа. Мисля, че в обществото и в средите на политиците и държавните чиновници се създава ново отношение към проблемите на слепите хора. Нашата разяснителна дейност и медиите допринасят за ограничаване на дискриминацията и предрасъдците. Държавата приема програми за трудовата заетост на хората с увреждания. Тя е подобрила режима за пенсиониране на лицата с изгубена работоспособност поради слепота или нарушено зрение. Върху основата на Европейския социален фонд и местните бюджети общините въведоха различни форми на социално подпомагане, програми за личен асистент и асистент за независим живот, както и други.

Всеки човек изгражда своето образование и професионална реализация, личен и семеен живот благодарение на индивидуалните си качества и обществената среда. Нека международните документи на ООН и Европейския съюз, ратифицирани в България, изграждат тази среда. Не бива да забравяме, че от ранна възраст слепото или слабовиждащото дете трябва да бъде подготвено и поощрено по неговия житейски път. В епохата на социалните мрежи, информацията и компютрите бързото развитие на науката и технологиите е другият шанс за успешното решаване на проблемите на хората без зрение. Животът е най-великото училище за всички нас. Той ще посочи правилния път за утвърждаването и достойнството на слепите и слабовиждащите хора в България. От нас и обществената солидарност зависи как ще тръгнем по него.

На 1 декември 2014 година от 9 и 45 до 12 часа в Столична библиотека ще се състои кръгла маса на тема "Делото на слепите и обществените промени". Организатори са Съюзът на слепите в България и Национално читалище на слепите "Луи Брайл 1928".

Спас КАРАФЕЗОВ

Време е ЕС да престане да игнорира незрящите хора

Брюксел, 11 ноември 2014 година

Европейският съюз на слепите (ЕВУ) призовава за спешни действия от страна на европейските институции за прекратяване на дискриминацията срещу незрящите и хората с увредено зрение. Докладът, публикуван в подкрепа на законодателните действия, показва, че през 2014 г. 30 милиона незрящи и лица с увредено зрение в Европа продължават да се сблъскват с несправедливи и ненужни пречки при опитите им за достъп до ежедневни стоки, услуги и информация, включително и онлайн. Докладът посочва тези бариери, които включват недостъпни банкомати и машини за издаване на билети, недостъпни уебсайтове и приложения, телевизори и стоки за домакинството като микровълнови фурни или перални машини.

Шокиращо изследване на Европейския съюз на слепите установи, че дори самите институции на ЕС рутинно се провалят при осигуряването на достъпна информация от тях за незрящите и хората с увредено зрение. По-специално, за интернет страниците от уебсайтовете на Европейската комисия и Съвета на Европа, които бяха тествани, се установи, че са съответно отдалечени от стандартите и изключително недостъпни.

"Време е ЕС да узакони в крайна сметка мерките срещу тази дискриминация и да сложи в ред отвърте своя дом", каза председателят на Европейския съюз на слепите г-н Волфганг Ангерман.

На 11 и 12 ноември незрящи и с увредено зрение членове на ЕСС са в Европейския парламент, за да предложат на депутатите от ЕП "срещи на сляпо". Проявата се спонсорира от Катерина Щихлер, която е част от Европейския парламент, и е организирана съвместно с Роза Естарас (също депутат от ЕП), и осигурява кратка среща, чиято цел е да се подчертаят ежедневните препятствия, с които си сблъскват незрящите и хората с увредено зрение, за отстраняването на които главна ролята играе ЕС чрез законодателството си и прилагането на съществуващите стандарти и технологии.

ЕСС иска от всички членове на Европейския парламент да подкрепят и призоват за силно и точно законодателство, което да спре изключването от обществения живот на незрящите и хората с увредено зрение.

"През януари 2011 година Комисията обеща закон за европейска достъпност, за да се премахнат бариерите, на които ние се натъкваме при опита си да получим информация, когато използваме стоки и услуги и при пътуване - каза г-н Ангерман. - Ние все още чакаме - сега е времето ЕС да престане да игнорира незрящите хора!"

Преведе от английски – Кеворк КАБЗАМАЛЯН

ПРОЕКТ Млади изследователи представиха иновации за нуждите на възрастните хора

Млади изследователи, студенти и докторанти от София представиха в края на септември пред инвеститори и бизнесмени свои разработки и творчески идеи, свързани с независимия живот на възрастните хора. Срещата бе по проект "SEE_INNOVA" - "Взаимодействие на местните власти за прилагане на нови технологии за независим живот на възрастните хора" по програма Югоизточна Европа, който се осъществява от Столичната община. Целта е да има повече иновации за улесняване ежедневието на възрастните хора. Младите изследователи активно участваха в разработването на идеи за нови продукти и услуги.

Едно от предложенията е портативно устройство за възрастни хора, които се затрудняват да определят местоположението си. То определя координатите на приносителя и ги препредава чрез GSM мрежата

към наблюдаващо лице - доктор, социален работник или членове на семейството. Друга разработка представлява система за мониторинг на здравния статус с възможност за 24-часово наблюдение на възрастните хора чрез използване на конвенционални смартфони.

Проектът "SEE_INNOVA" предвижда да се разработи идея за конкретен продукт или услуга от страна на млади изследователи или предприемачи, която с подкрепата на бизнеса би могла да бъде успешно прилагана и приета от страна на възрастните хора. Това ще подтикне развитието на нови продукти и услуги, които ще облекчат самостоятелния живот на възрастните хора посредством включването на така наречените технологии за интелигентна среда в техния живот.

Разработките на младите изследователи бяха представени на конкурсен принцип в две схеми.

Инициативата "Гениални проблясъци" подпомага студентите да намерят иновативни технологични решения въз основа на описаните нужди на възрастните хора. Схемата е разработена, за да излъчи млади хора, млади изследователи или предприемачи, желаещи иновации посредством събития, работни обучения, повишаване на квалификацията и награди за най-добри идеи. Инициативата "Малък ваучер за иновация" стимулира младите хора от научно-изследователските среди (изследователски центрове или университети) да представят техни малки иновационни проекти, които да реализират посредством помощта на включени в международната база данни доставчици на иновационни знания на транснационално ниво.

Проект "SEE_INNOVA" - "Взаимодействие на местните власти за прилагане на нови технологии за независим живот на възрастните хора" е финансиран по Оперативна програма "Югоизточна Европа" на ЕС. Проектът е с продължителност две години. Столичната община е партньор в проектния консорциум съвместно с представители на регионални власти и организации от Италия - водещ партньор, Австрия, Гърция, Унгария и Румъния, както и представители на три страни извън Европейския съюз - Босна и Херцеговина, Черна гора и Сърбия.

Проектът се фокусира върху ролята на местните власти за подобряване ефективността на политиките за регионално развитие за осигуряване на независим живот на възрастните чрез стимулиране на иновациите в съответствие с целите на стратегията "Европа 2020" за икономическа модернизация и повишена конкурентоспособност. Целта на проекта е след идентифициране на нуждите на възрастните хора да обедини усилията на ключови играчи от различни обществени сфери за разработване и прилагане на интелигентни технологии в сектора.

На 30 септември редакцията на списание "Зари" присъства на презентацията по лична покана от организаторите. Установихме, че представените иновации биха били полезни не само за възрастните хора, а и за голяма част от незрящите, разбира се, след известно доработване и адаптиране. Успяхме да създадем полезни контакти с някои от разработчиците на тези технически иновации и се надяваме в близкото бъдеще те да доведат до ценни резултати за хората с увредено зрение. В момента сме в процес на разговори по евентуално разработване на нови хардуерни и софтуерни продукти в полза на невидящите хора в България. Надеждите ни са в недалечното бъдеще такива разработки да станат факт.